

ARC Ensemble

Prestigiosul ansamblu ARC (Artiști ai Conservatorului Regal din Toronto) a cântat pe 9 septembrie 2017 la Sala Mica a Palatului, în cadrul seriei Recitaluri și concerte camerale, un program alcătuit din Elgar, Fitelberg și Enescu. Ansamblul este adesea invitat în mari festivaluri și dă concerte în săli importante din lume: Lincoln Center - New York, Kennedy Center - Washington, Festivalul de primăvară - Budapesta, Stratford Festival - Canada, Concertgebouw - Amsterdam, Wigmore Hall - Londra și multe altele. Membrii ansamblului fac parte din profesorii cu vechime din Scoala Glenn Gould a Conservatorului Regal și au activitate concertistică permanentă; au înregistrat discuri pentru Sony și Chandos iar promovarea unui repertoriu mai puțin cunoscut din secolul XX consolidează poziția pe care au câștigat-o deja în lumea întreagă și sporește interesul publicului pentru concertele și înregistrările lor.

Dintre membrii permanenți ai ansamblului, cinci au participat la concertul din Festivalul Enescu, alături de un membru invitat.

Violonista Marie Bérard este concertmaistru al Canadian Opera Company, fostă membră a Toronto Symphony Orchestra și promotoare cunoscută a muzicii contemporane; predă de 17 ani la Glenn Gould School. Pe violonista Erika Raum am auzit-o de mai multe ori în concerte memorabile în Canada, unde are o carieră remarcabilă de solist concertist, începută din adolescență, înainte chiar de a câștiga premiul I la concursul Joseph Szigeti din Budapesta în 1992.

Născut în Vancouver, violistul Steven Dann a studiat, ca și Erika Raum, cu Lorand Fenyes (reputat violonist canadian ce a concertat alături de György Sebök, Menahem Pressler, Anton Kuerti, Leonard Bernstein și Seiji Ozawa). Dann a fost violist principal la orchestra Tonhaale din Zürich, la Concertgebouw, în Vancouver Symphony și Toronto Symphony Orchestra. Ca solist, a cântat sub bagheta lui Sir Andrew Davis, Rudolph Barshai, Jiri Belohlavek, Sir John Elliott Gardiner, Jukka-Pekka Saraste și a lui Vladimir Ashkenazy. Este profesor de violă și muzică de cameră la Glenn Gould School și la McGill University din Toronto.

Violoncelistul Thomas Wiebe, participant invitat, cântă împreună cu Erika Raum și alți doi muzicieni în ansamblul Rebelheart Collective din London, Ontario și predă violoncel la Western University din același oraș.

Pianistul David Louie, membru fondator al ansamblului ARC, a studiat cu Leon Fleisher și cu John Perry; este cunoscut pentru transcripțiile pentru pian ale sonatelor și partitelor de Bach; printre altele, cântă întreg *Das Wohltemperierte Klavier* la clavicin. Predă pian și muzică de cameră.

Dianne Werner, pianistă, a studiat cu György Sebök și Alicia de Larrocha și deține numeroase premii în Canada și medalia de argint la concursul Viotti din Italia.

În cvintetul cu pian de Elgar, Marie Bérard a fost vioara I, iar la pian a cântat Dianne Werner. Partea I, în formă de sonată, puternic influențată de Brahms, este construită pe contrastul a trei teme – cea principală – cu caracter de aserțiune

sumbră, a doua – puțin mahleriană, jucăușă și ironică. În afara unor pizzicati nu foarte împreună din repriză, formația a cântat impecabil, cu încărcătură dramatică și cu siguranța unui ansamblu bine sudat. *Adagio*-ul este o muzică foarte densă, meditativă, generoasă; întrebările pianului pe arpegii ascendente de septimă în dialog cu corzile, momentele de angoasă sau zbucium au sunat foarte autentic. Capul temei I din prima parte, asemănător în primul moment cu *Dies Irae*, terța mică descendentă fiind înlocuită cu o cvintă perfectă, apare și în partea a treia. În articolul *Elgar, Lytton, and the Piano Quintet, Op. 84* (Music and Letters, mai 2004) Michael Allis, profesor de muzicologie la Universitatea din Leeds emite ipoteza, bazată pe jurnalul soției compozitorului, că Elgar ar fi avut în vedere un program ascuns, inspirat de romanul *A Strange Story* de Edward Bulwer Lytton, scriitor englez ceva mai în vârstă ca Elgar, preocupat, printre altele, de supranatural și ocult. Alice Elgar scrie în jurnalul său din 1918 că atmosfera de la începutul cvintetului a fost sugerată de copacii din Flexham Park, în Sussex, care au inspirat și a patra piesă din *4 Part Songs, op. 53 - Owls (An Epitaph)*. Textul acestei piese, scris de Elgar însuși, se referă la sunetele tainice ale naturii; conform unei legende locale, niște călugări spanioli au fost loviți de fulger în timpul unor ritualuri de magie neagră și transformați în copaci. E adevărat că tema a doua din partea I are și ceva vag spaniol. Cu sau fără program, cvintetul lui Elgar câștigă în sensuri la fiecare reascultare; este produsul unei imaginații bogate, de loc obsedată de înnoire și modernism și poate tocmai de aceea atât de originală.

În *Cvartetul 2* (1931) de Jerzy Fitelberg se pot auzi influențe din Hindemith și Bartok; el însuși spunea că stilul sau este tributar energiei lui Stravinsky și culorilor lui Milhaud.

Partea I, *Presto*, disonant-neoclasică, expune, printre

altele, un fel de swing groove la violoncel și o temă diatonică bartokiană la vioara I. *Andante* începe attaca cu o temă lentă la violoncel peste care se suprapune viola, într-un dialog mohorât. Muzica sugerează o plimbare pe timp cenușiu; melodia e făcută din fragmente liniare de game cromatizate. Efectul e disonant; întreaga mișcare se termină într-un do major piperat, care trece – tot attaca – într-un nou *Presto* (partea a treia), a cărui tema principală, sincopată, ar semăna și ea cu Bartok, dacă n-ar avea atmosferă de western. Violoncelul se plimbă din nou pe un fel de swing în do major, iar cele două viori deapănă la terță o melodie tânguitoare peste acompaniamentul "um-pa" al violei. Formulele ostinato și un soi de umor nu chiar negru fac această muzică foarte antrenantă. Sfârșitul, într-o gamă do major descendentă, este strălucitor. Cvartetul a cântat cu brio; de altfel, Arc ensemble a înregistrat piesa pe CD, în seria Music in Exile, în 2015, la Chandos.

În contrapondere cu *Cvintetul* lui Elgar, bogăția de culori a *Cvartetului cu pian nr 1* în re major de Enescu a contrastat cu grafismul quasi-monocromatic al lui Fitelberg. De data aceasta la pian s-a aflat David Louie, artist imaginativ și rafinat. Partea I, romantică, cu marile sale culminații și coda grandioasă a sunat splendid, iar partea a doua a fost admirabilă, nuanțată, flexibilă în agogică, diversă timbral. Finalul – *Vivace* – cu provocările sale instrumentale zdravene, cântat cu dăruire totală, a încheiat acest concert consistent, în care, dincolo de armonizarea ansamblului, s-a simțit diversitatea unor personalități puternice.

Lena VIERU CONTA

Orchestra londoneză de cameră

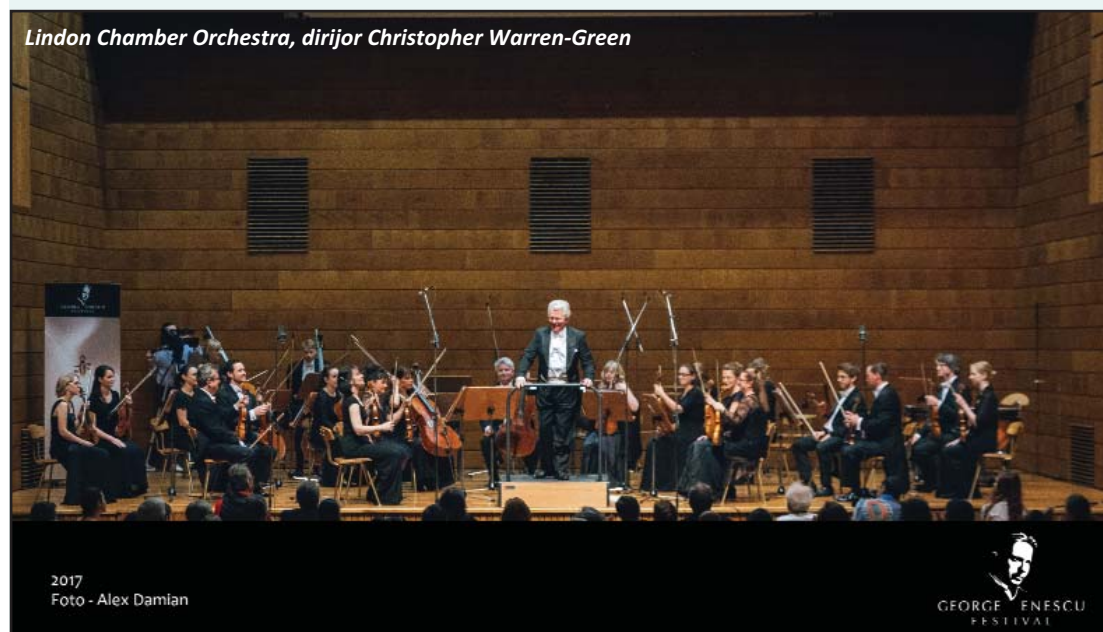
În dimineața zilei de 16 septembrie 2017, Sala Auditorium din complexul Muzeului Național de Artă din București a găzduit concertul Orchestrei de cameră din Londra, dirijată de Christopher Warren Green. Un public numeros și

cvartetului orchestral de coarde și în diversitatea timbrală, create prin suprapunerile de sunete în pachete elaborate în șiruri complexe de scriitură.

Cu o formație de două oboaie, două flaute, doi fagoți, două clarinete și doi corni Christopher Warren Green a dăruit publicului *Serenada pentru instrumente de suflat în mi bemol major* de Wolfgang Amadeus Mozart. Această creație este o muzică de promenadă, de agrement, menită să figureze la petrecerile nocturne din grădinile și saloanele aristocrației imperiale și nu prezentării în sala de concert. În acel timp nu exista muzică înregistrată și nici un sistem de redare a sunetului; erau doar partiturile și instrumentele muzicale mănuite exclusiv de ființe umane. Este de crezut, astfel, că în acele împrejurări de „utilitate publică”, în care ființarea muzicii era doar un pretext, partitura devenea orientativă pentru orchestranți, textul inițial putând fi întrerupt de interludii, de cadențe și de apariții solistice ale unui instrumentist sau a altuia. Era un timp al manșetelor albe, al perucilor pudrate și al reverențelor și fără îndoială că trebuia să fii un mare aristocrat ca să dispui de muzica lui Mozart și de instrumentiștii pe care el îi selecta. Fiecare dintre ei dorea să arate ce poate, pentru că

de aici se obțineau plățile și renumele în profesie, ceea ce nu era puțin lucru. Oricum, o petrecere dura cu mult mai mult de 20 de minute, cât se desfășoară audiația acestei serenade.

Am operat această paranteză istorică spre a arată că nu este tocmai lămuritoare separarea muzicii de contextul în care viețuia și își avea utilitatea. Sunt multe informații în muzică despre care nu se mai știe, informații privind stilul și maniera, practicile instrumentale și vocale, chiar dacă partiturile erau luminate de scânteia geniului. S-a spus că în muzica lui Mozart nu se

interesat a aplaudat și i-a salutat entuziast pe muzicienii Reginei, componenți ai Orchestrei londoneze de cameră, care s-au arătat pasionați de legitima plăcere de a suna agreabil, impetuos, inteligent și în virtutea excelentelor lor calități instrumentale și interpretative. Dirijorul Christopher Warren Green a condus cu siguranță și exuberanță, dar și cu o distinctă și admirabilă capacitate de a da strălucirea specifică lumilor cuprinse într-o partitură sau alta, răspunzând unui ordin de preocupări și mod de expresie relevante.

Am ascultat mai întâi *Dixtuorul op. 11* de George Enescu, interpretat credibil, cu vitalitate în policromii și potențând actul de splendoare al acestei mari creații compoziționale, pe care Christopher Warren Green, spre lauda lui, a înțeles-o și a redat-o răsunător, în plin fast și cu sensibilitatea de sonoritate românească. Este de remarcat aici grupul de suflători interpreți ai *Dixtuorului* enescian, care a uimit prin unitate de stil, prin vigoare, prospețime și elocvență. Cum am mai spus, muzicienii britanici cântă pentru Regină, și aici nu este nici o exagerare.

Din muzica engleză contemporană sau relativ contemporană am ascultat piesa pentru orchestră de coarde *Îmi amintesc* de Tim Benjamin, o mini-saga cu învăluiri de gânduri cătuși de puțin romantice. Strict componistic, am remarcat stăpânirea evoluată în postarea de variații la variații, în tratarea

folosesc glisande. Am o înregistrare cu marele dirijor german, Artur Nikisch care, în uvertura la *Nunta lui Figaro* le folosește cu un efect extraordinar. Ascultându-i în această pagină mozartiană pe muzicienii londonezi le-am admirat profesionalismul impecabil și sonoritatea rotundă de ansamblu, pentru care îi felicit.

O lucrare cu titlul *Servant*, scrisă de compozitorul englez Graham Firkin, ne-a atras atenția. *Servant*, în engleză poate fi servitor sau funcționar, sau în artilerie, cel care deservește tunul. Dar această muzică englezească nu are nimic militar. Eu am văzut-o ca o procesare continuă de ritmuri sud-americe în spații pline de energii, o muzică de intensă solicitare pentru orchestră. Publicul a aplaudat generos orchestra, dirijorul și compozitorul, venit la București pentru a-și asculta muzica în această interpretare de excepție.

Simfonia nr. 40 în do major KV551, Jupiter de Wolfgang Amadeus Mozart a fost interpretată de muzicienii englezi, cei de la corzi, suflătorii și cei de la percuție, alături de dirijorul lor, Christopher Warren Green, excelând cu vibrațiile lor de forță expresivă, exuberantă și vajnică. Succesul a fost atât de mare, încât în bis, s-a reluat integral partea a 4-a a acestei capodopere mozartiene.

Mircea ȘTEFĂNESCU